

Радован Сремац | Radovan Sremac

МУЗЕЈ НАИВНЕ УМЕТНОСТИ „ИЛИЈАНУМ” ШИД
Првих педесет година: 1971 – 2021.

MUSEUM OF NAÏVE ART - ILIJANUM, SID
The First Fifty Years (1971 – 2021)

Шид | Šid 2021.

Радован Сремац Radovan Sremac

**МУЗЕЈ НАИВНЕ УМЕТНОСТИ „ИЛИЈАНУМ” ШИД
Првих педесет година: 1971 – 2021.**

**MUSEUM OF NAÏVE ART - ILIJANUM, ŠID
The First Fifty Years (1971 – 2021)**

Шид Šid

МУЗЕЈ НАИВНЕ УМЕТНОСТИ „ИЛИЈАНУМ” ШИД
Првих педесет година: 1971 – 2021.

MUSEUM OF NAÏVE ART - ILIJANUM, SID
The First Fifty Years (1971 – 2021)

Аутор: МА Радован Сремац
Author: Radovan Sremac, MA

Издавач: Музеј наивне уметности „Илијанум” Шид
Editor: Museum of Naïve Art Ilijanum, Sid

За издавача: Љубинка Пантић, директор
For publisher: Ljubinka Pantic, director

Рецензент: др Тијана Палковљевић Бугарски, музејска саветница
Reviewer: Tijana Palkovljevic Bugarski, PhD, museum advisor

Покровитељ: Министарство културе и информисања Републике Србије, Општина Шид
Supported by: Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia, The Municipality od Sid

Превод: МА Љиљана Раданов
Translation: Ljiljana Radanov, MA

Дизајн: Далибор Огризовић
Design: Dalibor Ogrizovic

Цртеж на корицама: Александар Божић
Cover drawing: Aleksandar Bozic

Технички сарадник: Мирјана Продић
Technical associate: Mirjana Prodic

Штампа: "ИЛИЈАНУМ" ДОО
Printed by: ILIJANUM DOO

Технички уредници: Соња Манојловић, Зоран Кокоровић, Саша Бибић
Technical editors: Sonja Manojlovic, Zoran Kokorovic, Sasa Bibic

За штампарију: Душан Теофиловић
For the printing house: Dusan Teofilovic

Тираж: 300
Printed in 300

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

75.071.1:929 Bašičević I.(02.053.2)
069.5:75.031.2(497.113 Sid)"1971/2021"

СРЕМАЦ, Радован, 1982-

Музеј наивне уметности "Илијанум"
Шид : првих педесет година : 1971-2021 /
Радован Сремац = Museum of naïve art -
Ilijanum, Sid : the first fifty years : (1971-
2021) / Radovan Sremac ; [превод Љиљана
Раданов]. - Шид : Музеј наивне уметности
"Илијанум", 2021 (Шид : Илијанум).
- 160 стр. : илустр. ; 24 cm

Упоредо срп. текст и енгл. превод. -
Тираж 300.

ISBN 978-86-88121-15-6

а) Башичевић, Илија (1895-1972) -
Сликарство б)
Музеј наивне уметности "Илијанум" (Шид)
- 1971-2021

COBISS.SR-ID 49413641

ОКУПЛАТИНИ ОПШТИНЕ И И Д

Богат годинама, а сиромаш здрављем, у доброј намери и жељи да својим скромним прилогом допринесем, колико толико култури свог родног места, решио сам да један део резултата мог сликароног рада - 300 слика, предам мојој општини у нади да ове слике за Њид, његову културу, било сада, било на будућа поколења имају неку вредност.

Поред мојих слика, дарујем и нешто слика од других угледних сликара такозваних наивних сликара, са којима сам размењивао слике, а делом су их набавили моји сикони који се придружују мојој жељи и намери да дарујући ове радове предложим општинској Скупштини да се оснује музеј наивне уметности у Њиду, којег ће и даље помагати ја и моја породица даровањем мојих радова. Сматрам, да су сви погледи да тај музеј не остане у границама Њида, већ да се може лено развити у међународном оквиру. Зато сам овој збирци додао и неколико радова страних уметника да јој те ошачи правац развитака.

Верујем да ће овај мој скромни допринос помоћи млађима, а можда и оним будућим да имају нешто више од онога што је мени лично много недостајало, а то је култура. Надам се, да ће се тим путем нашем Њиду пружити могућност да учествује у културном животу друштва, а његови становници међу мојим сликама да се осећају лепше, као и ја што сам се осећао међу сликама мог школског друга Саве Ђукиновић, чији је пример, мада са великим занашањем деловао на мене.

Њид дана 3 новембра 1970 године

Uroš Gosić. Banja Luka

Публикација која се налази пред вама говори о првих педесет година рада Музеја наивне уметности „Илијанум”. Од тих педесет година, деветнаест година траје моје учешће у тој причи.

О почецима рада музеја, његовом оснивању, препрекама на које се у тим радњама наилазило, ангажовању појединаца и институција како у Шиду, тако и ван њега моја сазнања су посредна – или из прича учесника поменутих догађања, или из архивске грађе и новинских чланака. Мој лични утисак је да је и код музеја, као и код дародавца Илије Башичевића све морало да буде проткано тешкоћама, таква им је била судбина. Илија је био оспораван као уметник и није дочекао за живота потпуно признање за свој рад, оно је стигло тек након уметникове смрти (данас се налази у друштву 50 најзначајнијих светских аутора наивне, маргиналне и арт брут уметности 20. века). Оснивање музеја је, такође, дуго низ година било оспоравано и на неки начин спречавано (мада никада директно). Тек након доста времена (и превише, по мом личном мишљењу), као и након интервенције породице (у виду судске тужбе за раскид Даровног уговора), даропримац је испунио услове Даровног уговора и коначно основао Музеј наивне уметности „Илијанум” онако како је то требало бити учињено још давних седамдесетих година прошлог века.

Жеља дародавца је била да музеј омогући, на првом месту становницима Шида, да имају више културе, као и да Шид кроз деловање музеја учествује у културним збивањима друштва у целини. Ту његову жељу ми данас у потпуности испуњавамо. Наша највећа снага је у највећој колекцији Илијиних слика на свету, коју презентујемо кроз сталну поставку, издавачку активност, као и путем вебсајта Музеја и друштвених мрежа.

The publication in front of you describes the first fifty years of work of the Museum of Naïve Art Ilijanum. I have been a part of this story for nineteen of these fifty years.

I only indirectly know about the beginning of the work of the museum, its founding, the obstacles the founders encountered, the engagement of individuals and institutions both in Sid and abroad - either from the stories of the participants in the events I mentioned or from archives and newspaper articles. My impression is that everything about the museum as well as about the donor Ilija Basicovic had to be interwoven with difficulties. That was their fate. Ilija was disputed as an artist and did not receive full recognition for his work during his lifetime. It arrived only after the artist's death (today he is in the company of the fifty

most important world authors of naïve art, marginal and art brut of the 20th century). The founding of the museum has also been challenged for many years and in some way prevented (though never directly). It was only after a long time (in my personal opinion, too long) and the intervention of the family (in the form of a lawsuit to terminate the Gift Agreement) that the donee fulfilled the conditions of the Gift Agreement and finally founded the Museum of Naïve Art Ilijanum as it should have been done in the 1970s.

In the first place, the donor wanted the museum to bring more culture to the inhabitants of Sid, and also to involve Sid in the cultural events of the society as a whole through the activities of the Museum. Today, we are making his wish come true. Our greatest strength is the largest collection of Ilija's paintings in the world, which we present at the permanent exhibition, through our publishing activities and the Museum's website and social networks.

Стварамо будуће конзументе културе путем радионица за најмлађе чланове нашег друштва. Одговорно приступамо бризи о заштити уметничких дела кроз ангажовање конзерватора и рестауратора. Трудимо се да се прилагодимо захтевима времена у којем живимо и потребама разноврсне публике. Због тога се бавимо дигитализацијом уметничког фонда који чувамо, чиме га додатно штитимо и представљамо, јер сматрамо да он треба да буде доступан свима и у сваком тренутку.

Наша жеља је да музеј своје наредне јубилеје – 60,... година рада дочека у објекту који ће бити адекватан захтевима савремене музеологије и који ће омогућити чување и презентацију нашег фонда онако како то и његов значај и његова уметничка вредност заслужују.

Љубинка Пантић, директор музеја

We create future consumers of culture through workshops for the youngest members of our society. We take a responsible approach to protect the works of art by engaging conservators and restorers. We are trying to adapt to the requirements of the moment we live in and to the needs of a diverse audience. That is why we are creating a digital art collection and so additionally protect and present it because we believe that it should be available to everyone and at all times.

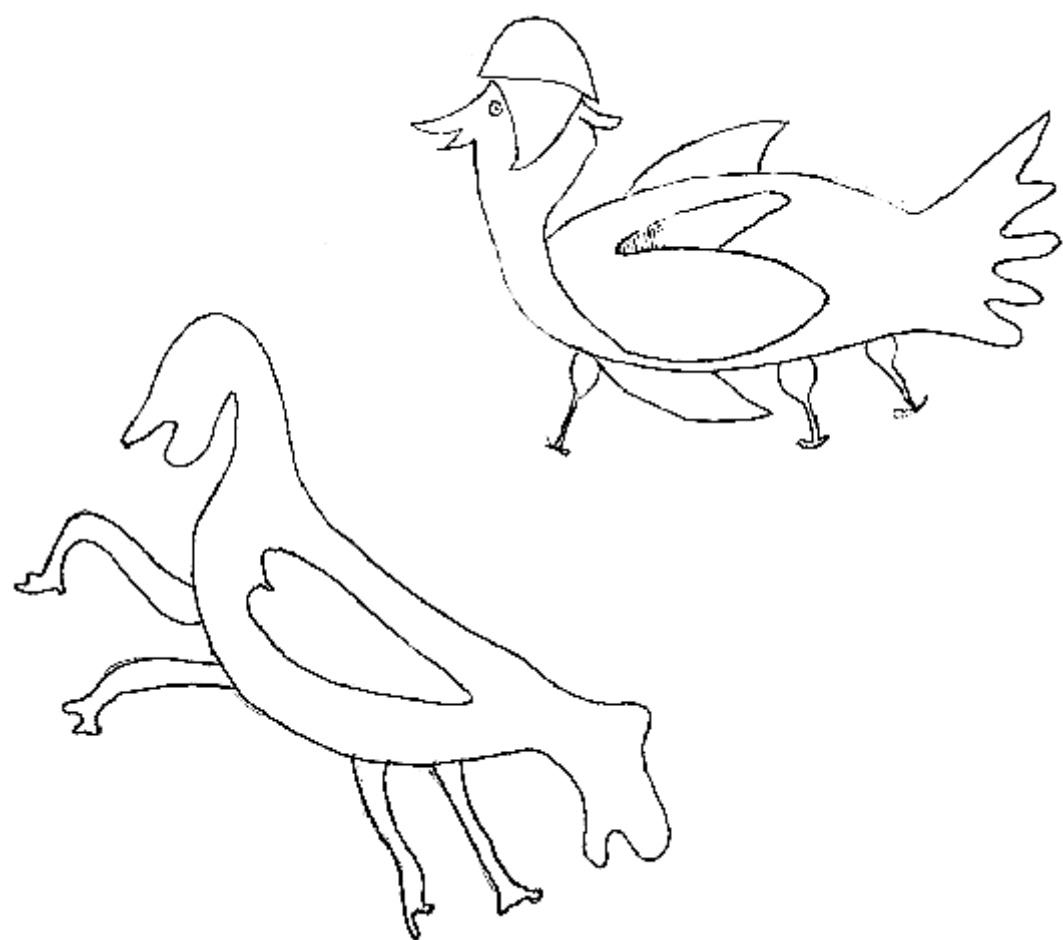
We wish the museum to welcome its next jubilee - 60 years of work in a facility that will be adequate to the requirements of modern museology and that will enable the preservation and presentation of our collection the way its significance and artistic value deserve.

Ljubinka Pantic, Museum director

Илија Башичевић Босиљ (1895 – 1972)

Ilija Bašičević Bosilj (1895 – 1972)

Мојим доласком у Музеј наивне уметности „Илијанум“ започело је моје упознавање са једним мени слабо познатим светом. Можда за ове четири године нисам упознао све сегменте историје музеја и стваралаштва дародавца, па стога читалац може наићи на неке празнине и недоумице у тексту.

Недостаци у мојој интерпретацији прошлости музеја су могући и нису намерни. Приликом писања текста користио сам архиву и хемеротеку Музеја и документацију Одељења матичне службе Музеја Војводине.

„Илијанум“ је прву поставку добио децембра 1970. године, али смо ипак као почетни моменат Музеја узели његово званично оснивање као установе културе – 31. мај 1971. године. Поводом педесете годишњице постојања „Илијанума“ одлучили смо се за публикување монографије о музеју. Колико због немерљивог значаја музејског фонда, толико и због нејасне будућности „Илијанума“ у суморној атмосфери све учесталијег неразумевања и неадекватног вредновања културе.

Монографију остављамо као спомен на јединствену оазу српске, југословенске и светске уметности коју су стварали самоуки, наивни и маргинални уметници, али исто тако и на труд запослених који су чували и презентовали ту уметност.

Надам се да ће наш Музеј још дуго бити чувар уметности једног од педесет светских величанствених, стециште љубитеља Илијиног фантастичног света, али и свих креативаца који су из ових или оних разлога тешко прихваћени као што су били и Илија и његов Музеј. Надамо се најбољем.

Аутор

After I had arrived at the Museum of Naïve Art Ilijanum, I began to learn about a world I knew little about. Perhaps I have not learned about all the parts of the history of the museum and the work of the donor in these four years, so the reader may come across some gaps and doubts in the text. Some parts may miss in my interpretation

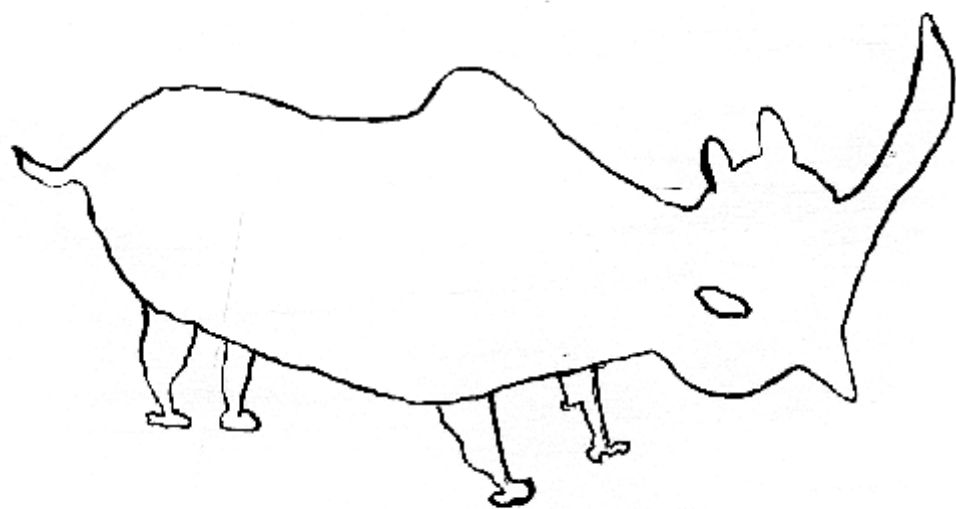
of the museum's past but this is not intentional. While writing the text, I used the archive and newspaper library of the Museum and the documentation of the Documentation Department of the Museum of Vojvodina.

The first exhibition at Ilijanum took place in December 1970, but 31st May 1971 is considered to be its official foundation date as a cultural institution. On the occasion of the fiftieth anniversary of Ilijanum, we decided to publish a monograph on the museum. As much because of the immeasurable importance of the Museum collection, so much because of the unclear future of Ilijanum in the gloomy atmosphere of increasingly frequent misunderstanding and inadequate evaluation of culture.

We hope that the monograph will be a memorial to the unique oasis of Serbian, Yugoslav and world art created by self-taught, naïve and marginal artists, but also to the work of the employees who have preserved and presented this art.

I hope that our Museum will be the custodian of the art of one of the world's Fifty Magnificent for a long time to come, a meeting place of the lovers of Ilija's fantastic world, but also of all artists who are not easily accepted for one reason or another, just like Ilija and his museum. We hope for the best.

The author

ИСТОРИЈАТ МУЗЕЈА

Музеј наивне уметности „Илијанум” у Шиду основан је као легат шидског самоуког сликара Илије Башичевића Босиља. Уметникова идеја о легату појавила се у јавности 1969. године када је *Дневник* пренео његову одлуку да „за живота створи могућност да се након његове смрти у Шиду отвори његова спомен-галерија”. Исте године, на *Трећем меморијалу Саве Шумановића* отворена је самостална продајна изложба слика Илије Башичевића Босиља, а целокупан приход са изложбе приложен је за изградњу школе у Сутомору. Том приликом он је поново истакао да му је највећа жеља да се у Шиду оснује музеј наивне уметности са његовим легатом од 300 његових дела и 50 дела страних наиваца: „По мом мишљењу, уколико Општинска скупштина прихвати предлог, музеј би привремено могао да се смести у некадашњој Винтерштајновој кући у центру Шиде. А касније... то ће већ бити ствар договора...”. (Сремске новине, 1.8.1970)

Новембра месеца 1970. године сачињена је Даровница са списком од 325 уметничких дела које Илија Башичевић Босиљ поклања ради оснивања музеја.

Због свог доприноса наивној уметности, преношењу добрих и позитивних импулса о Шиду, али вероватно и због своје одлуке да граду завешта свој легат, Илија Башичевић је 6. децембра 1970. године добио највише општинско признање.

Уручење Децембарске награде Илији Башичевићу Босиљу (Извор: Сремске новине, 20.5.1972)

Ilija Basicevic Bosilj was presented with the December Award (Source: *Sremske novine*, 20th May 1972)

HISTORY OF THE MUSEUM

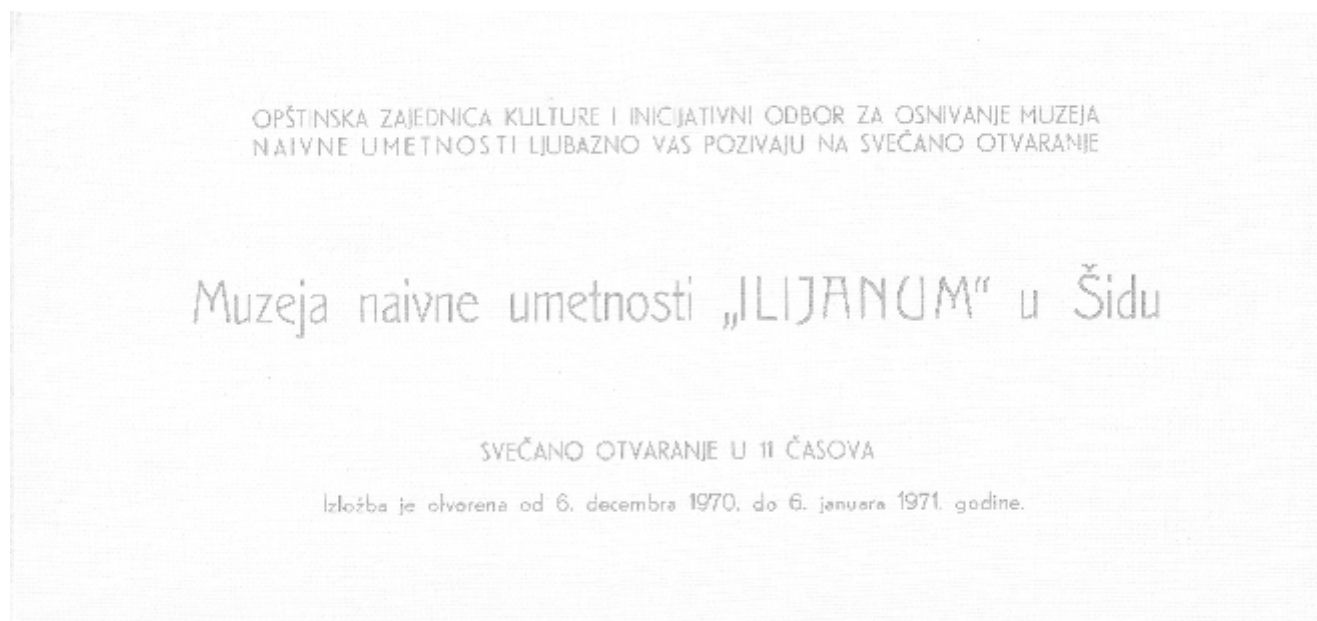
The Museum of Naïve Art Ilijanum in Sid was founded as a legacy of the self-taught painter Ilija Basicevic Bosilj. The artist's idea of a legacy appeared in public in 1969, when *Dnevnik* wrote about his decision to "during his lifetime, create the conditions for the foundation of his memorial gallery in Sid after his death". In the same year, an independent sales exhibition of paintings by Ilija Basicevic Bosilj was opened at the Third Memorial of Sava Sumanovic, and the total income from the exhibition was donated to the construction of a school in Sutomore. On that occasion, he pointed that his greatest wish was to found a museum of Naïve Art In Sid with the legacy of 300 of his works and 50 works by foreign naïve artists: "In my opinion, if the Municipal Assembly accepts the proposal, the museum could be temporarily housed in the former Winterstein's house in the centre of Sid. And later ... it will be a matter of agreement ...". (*Sremske novine*, 1st August 1970)

In November 1970, a Gift Agreement was made with a list of 325 works of art that Ilija Basicevic Bosilj donated for the purpose of founding the museum.

On 6th December 1970, Ilija Basicevic received the highest municipal recognition for his contribution to naïve art, sharing good and positive impulses about Sid, but probably also for his decision to bequeath his legacy to the town.

Исти дан свечано је отворена прва поставка слика будућег музеја „Илијанум”. Ова прва поставка отворена је у просторијама тадашњег Друштвеног клуба (касније објекат градске библиотеке) и Дома омладине. Поставка је обухватала радове Илије Башичевића, Босиља, Ивана и Јосипа Генералића, Мије Ковачића, Ивана Рабузина, Милана Рашића и других. Медији су овај догађај пренели као *свечано отварање Музеја наивне уметности „Илијанум”*.

On the same day, the opening ceremony of the first exhibition of paintings of the future museum Ilijanum took place. This first exhibition was opened in the former Community Club (later the building of the Town Library) and the Youth Center. The exhibition included works by Ilija Basicovic Bosilj, Ivan and Josip Generalic, Mijo Kovacic, Ivan Rabuzin, Milan Rasic and others. The media reported about this event as the *grand opening of the Museum of Naïve Art Ilijanum*.

Позивница за отварање прве поставке „Илијанума“ 1970. г

Invitation for the opening of the first exhibition of Ilijanum in 1970

ДАНАС И СУТРА ПРОСЛАВА ДАНА
ОСЛОБОЂЕЊА ШИДА

Свечано отварање »Илијанума«

Марш извођача трагом партизанских јединица ко-
је су ослободиле град — Из Фонда »6. децембар«
додељује се награде појединачним и колективним
за постигнуте резултате у протеклој години

Данас и сутра Шид слави Дан ослобођења града на св
обележјима изазви пригодних манифестација. Утврђен је, на-
име, програм у којем ће се централно место посветити сво-
шарању успомена на незаборавне ратне дане, одисају на пош
измашу петог и шестог децембра 1944. године, када је град
ослобађен од окупатора.

Пријем код председника Скупштине општине

Извођачи Одреза »Милар Ђебић« патлае данас на Брда-
ка паса Шиду. Маршараће трагом партизанских јединица
које су ослободиле Шид, а у радним организацијама, школа-
ма и установама одређене се пригодне свечаности посвећене
значајном историјском догађају.

Сутра у десет часова крај сираника где је сачувано око
три хиљаде великих родољуба одржаће се централна свечаност,
а поздрављеће се велики друштвено-политички и радни пре-
ставници. Из Фонда »6. децембар« додељује се децембарски
награде појединачним и колективним за постигнуте резултате
у протеклој години. Председник Скупштине општине Бранко
Цвиетић припремаће пријем за поздравље.

У десетом часу у Друштвеном клубу, као и у дворани
Дона изложба сликаће се свечано отварање Музеја велике
уметности »Илијанум«. Поред великог шикског панора
Илије Ђебића—Врњача, дебитирају дивне панор
ствараоштво. На се представити слике познатих југословен-
ских сликара: Милана и Јована Генералића, Мије Ковачића,
Милана Рабузића, Милана Радоса и других. То ће у сени
бити прва поставка »Илијанум« у Шиду.

З. В.

СРЕМСКЕ НОВИНЕ 5. 12. '70

Најава отварања прве поставке будућег музеја (Сремске
новине, 5.12.1970)

Announcement of the opening of the first exhibition of the future
museum (Sremske novine, December 5th, 1970)

TELEGRAM - TEL
Zajednica JPPT - Zajednica JPPT

tgrf sid
14261 smt
117 beograd/3 762 56 4 1141

muzej ilijanum vuka
karadzica 8
sid

povodom otvaranja muzeja ilijanum cestitam na visoku kulturnu svest
grada sida koji ce sada pored dela sumanovica pokazati i dela seljaka
slikara ik ilije njegova dela smatram kao autenticne i svetske
vrednosti naivne umetnosti posto radi zdravstvenog stanja ne
mogu prisustvovati vashoj svecanosti prisutan sam duhom
i xxxx zeljama

bihalji merin beograd+

col B+

Aug 4 1970

Телеграм — честитка поводом отварање музеја од Ото Бихаљи Мерина, 1970. г.

Telegram - congratulations on the opening of the Museum by Oto Bihalji Merin, 1970.

Ових дана варошица Шид у Срему, позната у култури по чувеној Галерији Саве Шумановића, добила је поклон сељака сликара Илије Босиља – Башичевића још једну задужбину: Музеј наивне уметности. Овај први, а уствари пети музеј наивне уметности у нашој земљи (ако рачунамо галерије самоуких у Загребу, Светозареву, Хлебинама и Ковачици), назван је симболично по имену дародавца „Илијанум”(...).

Жеља ми је била да се овај мој Музеј и даље богати, па сам дао обавезу да ћу га са својим синовима допуњавати”, каже нам из болесничке постеље Илија Босиљ. „А неки моји пријатељи, наивци, чим су чули да се Музеј отвара упутили су већ своје нове радове... Радује ме да ћемо сада бити комишије, јер ће мој Музеј наивних бити у старој Винтерштајновој кући, до Савине Галерије” изјавио је Илија. (НИН, 10.1.1971)

These days, the town of Sid in Srem, known in the world of culture for the famous Sava Sumanovic Gallery, received another endowment as a gift from the peasant painter Ilija Bosilj-Basicevic - the Museum of Naïve Art. This first, but in fact, the fifth museum of naïve art in our country (if we count the galleries of the self-taught in Zagreb, Svetozarevo, Hlebina and Kovacica), is symbolically named after the donor Ilijanum (...).

“My wish is that this museum of mine becomes richer, so I obliged myself to enrich it with my sons”, says bedridden Ilija Bosilj. “Some of my friends, naïve artists, as soon as they heard that the Museum was opening, sent their new works ... I am glad we will be neighbours now, because my Naïve Museum will be in the old Winterstein house, next to the Sava’s Gallery,” said Ilija. (NIN, 10th January 1971)

Отварање поставке „Илијанума” 1970. године. Стоји други слева др Војин Башичевић, трећи др Димитрије Башичевић, седми Живан Лазич

Opening of the Ilijanum Exhibition in 1970. The second from the left is Dr Vojin Basicevic, the third is Dr Dimitrije Basicevic, and the seventh is Zivan Lazic

Отварање поставке „Илијанума” 1970. године. Стоји први здесна др Димитрије Башичевић, други др Војин Башичевић

Opening of the Iljanum exhibition in 1970. The first on the right is Dr Dimitrije Basiccevic, the second is Dr Vojin Basiccevic

Дакле, првобитан план је био да се музеј, по жељи дародавца, смести у кућу јеврејске породице Винтерштајн која је настрадала у Холокаусту. Кућа се налазила у главној улици, одмах уз објекат Галерије слика „Сава Шумановић”. На жалост, у овом објекту је почевши од 1952/1953. године била смештена основна школа, а будући да још увек није била завршена нова школска зграда (ОШ „Сремски фронт”) уметнички фонд музеја није могао остати дуго у овом објекту. Тако је истовремено, са борбом око организације изложбе у Риму на којој су требала да буду изложена и Босиљева дела, Шид водио битку око трајног смештања музеја.

Готово четири деценије касније Музеј ће, стицајем околности, поново добити на коришћење ове просторије чиме је испуњена и жеља самог дародавца.

So, the original plan at the request of the donor was to house the museum in the house of the Jewish family Winterstein, that perished in the Holocaust. The house was located in the main street, next to the Sava Sumanovic Painting Gallery. Unfortunately, this house was used as the primary school building since 1952/1953 and since the new school building (Primary School Sremski Front) was not built yet, the art collection of the museum could not stay in this building for long. Thus, struggling at the same time with the organization of the exhibition in Rome, where Bosilj's works were to be exhibited, Sid fought a battle over the permanent location of the museum.

Almost four decades later, due to the circumstances, the Museum will be allowed to use the house again, which fulfilled the donor's wish.

D A R O V N I C A

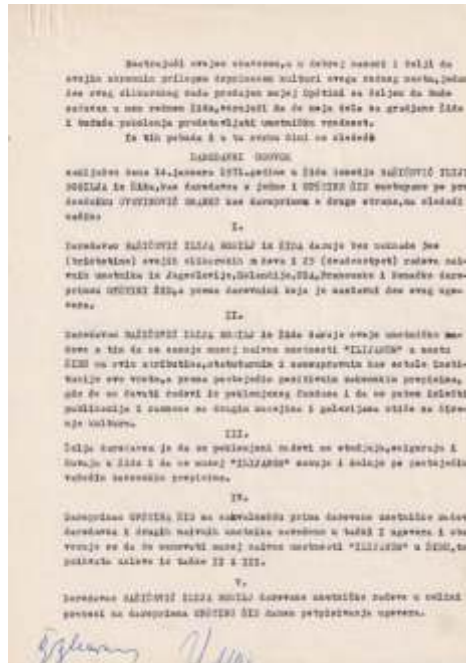
Ilije Bosilje kojim daruje Skupštini opštine 314 tri stotine svojih slikarskih radova, uz dvadesetpet radova raznih naivnih umetnika iz Jugoslavije, Francuske, Holandije, Šjemske i USA, u cilju osnivanja međunarodnog umetja naivne umetnosti u didu.

Popis radova koji sledi, sadrai sve oznake potrebne; naiv, goti-
ne nastanka, tehnike rada, materijala na kome je slika i dimen-
zije pojedine slike:

1. (A. 14) * Ponraćenje sunca 1964/2 ulje na platnu 145 x 24cm.
2. (A. 18) Iz "Apokalipse" 1966 ulje na drvu 63 x 52 ✓
3. (A. 41) * Apokaliptična ptica 1967 ulje na sekuritu 55x 43 **
4. (A. 51) * Angjeo Apokalipse 1963 ulje na staklu 39x 47 **
5. (A. 55) * Ptica iz Apokalipse 1966 ulje na staklu 30x 35 **
6. (A. 59) * Iz Apokalipse 1966 ulje na staklu 42x 32 **
7. (A. 60) * Angjeo iz Apokalipse 1960 ulje na sekuritu 60x 32 **
8. (A. 76) * Životinja s dovecjom glavom i leptir 1963 ulje na lesenitu 24x 24 **
9. (A. 84) * Angjeo apokalipse 1958 ulje na drvu 18x 25 "
10. (A. 87) * Životinja s dovecjom glavom 1963 ulje na lesenitu 34 x 21 "
11. (A. 88) * Angjeo sa pticom 1963 ulje na drvu 34 x 28 "
12. (A. 95) * Dva dvozlava ptica 1965 ulje na platnu 60 x 65 **
13. (A. 97) * Angjei i zver 1958 ulje na drvu 41 x 105 "
14. (A. 107) * Apokaliptični jahac 1964 ulje na kartonu 22 x 32 **
15. (A. 109) * Apokaliptična životinja 1967 ulje na kartonu 28 x 30 **
16. (A. 146) * Četiri životinje iz "Apokalipse" Gl. 4, 7. 1965 gvas na kartonu 35 x 50 **
17. (A. 147) * Apokaliptični anđeli s pticom 1965 gvas na kartonu 50 x 34 **
18. (A. 151) * Apokaliptične životinje četiri 1959 gvas na kartonu 45 x 36 **

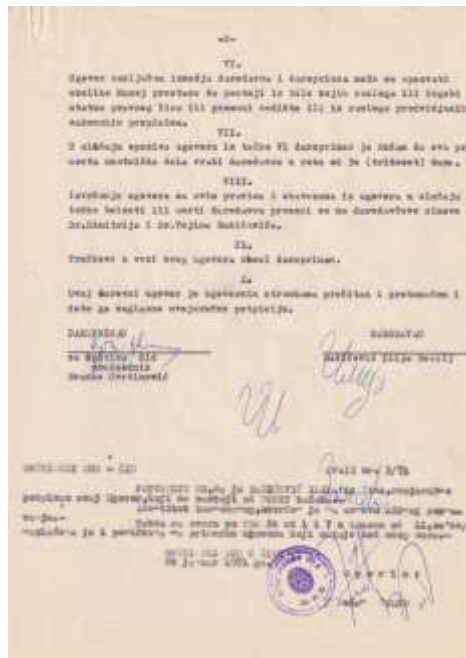
Прва страна Даровнице из новембра 1970. године

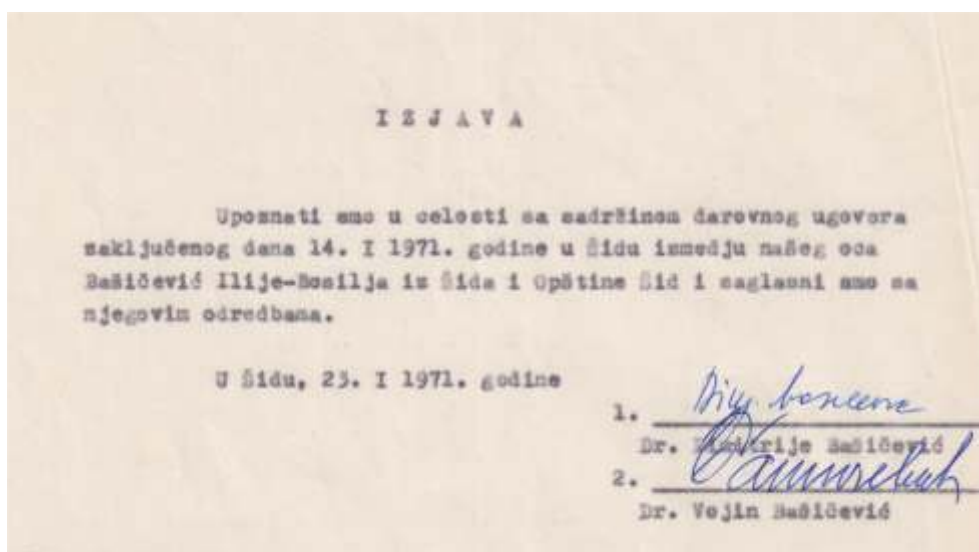
The first page of the Gift Agreement, November 1970

Даровни уговор између дародавца Илије Башичевића Босиља и Општине Шид, потписан 14. јануара 1971. године

Gift Agreement signed between Ilija Basicewic Bosilj and Municipality of Sid, 14th January 1971

Сагласност синова Илије Башичевића Босиља, др Димитрија и др Војина Башичевића, на потписан Даровни уговор

Consent of the sons of Ilija Basicovic Bosilj, Dr Dimitrije and Dr Vojin Basicovic, to the signed Gift Agreement

Након потписаног Даровног уговора, извршена је и комисијска примопредаја уметничких дела према Даровници из новембра 1970. године. Комисију су чинили др Димитрије Башичевић, Радојица Крунић и Живан Исидоровић. У име Општине Шид и будућег Музеја, дела је примио Живан Лазић.

На основу потписаног уговора, Скупштина општине Шид је дана 31. маја 1971. године „...у циљу унапређења и развоја ликовне културе, систематског скупљања, чувања и сређивања уметничких радова Илије Башичевића – Босиља и радова других наивних сликара и њиховог презентовања путем сталних и повремених изложби...” донела одлуку о оснивању установе културе – Музеја наивне уметности „Илијанум” у Шиду. Одлуку о оснивању је потписао председник СО Шид Бранко Цветиновић.

After the Gift Agreement had been signed, the works of art were handed over according to the Gift Agreement of November 1970 in the presence of a commission. The commission consisted of Dr Dimitrije Basicovic, Radojica Krunic and Zivan Isidorovic. Zivan Lazic received the works on behalf of the Municipality of Sid and the future Museum.

Based on the signed Agreement, the Municipal Assembly of Sid on 31st May 1971 "...in order to improve and develop the culture of art, systematic collection, preservation and arrangement of works of art by Ilija Basicovic Bosilj and works of other naïve painters and their presentation through permanent and occasional exhibitions ..." made a decision to found a cultural institution - the Museum of Naïve Art Iljanum in Sid. The decision on the foundation was signed by the president of the Municipal Assembly of Sid, Branko Cvetinovic.

Општинска заједница културе Шид је 4. априла 1972. године упутила молбу Секретаријату за образовање, науку и културу САП Војводине да утврди да ли новоосновани музеј има све услове потребне за вршење основне делатности. Тим поводом 25. априла одржана је седница Стручног већа Галерије Матице српске на којој је једногласно одбијено да се да сагласност за оснивање „Илијанума” са следећим образложењем: „Изјашњавајући се о намери оснивања таквог једног музеја, управник Галерије МС Миливој Николајевић изражава своје противљење, чему се придружују и остали чланови Стручног већа, наводећи да у Србији већ постоји неколико музеја такве врсте, те не види нужност и потребу оснивања још једног. Евентуално би збирка о којој је реч могла да се оформи као збирка или депанданс неког музеја или галерије из Загреба или Србије, како би обавеза одржавања и вођења даље бриге о тим експонатима прешла на њих. Ради се наиме о томе, по мишљењу Миливоја Николајевића, да ни Галерија Саве Шумановића нема услове за опстанак, јер шидска општина не може да обезбеди услове (материјалне) за одржавање зграде - просторије су влажне, слике су услед сталног сељакања испуцане, оштећене, а вероватно би за врло кратко време то била судбина и музеја чије оснивање се планира. Тада би се од Покрајинске заједнице културе, која води бригу о многим сличним установама, тражила материјална средства и на тај начин се крњи, ионако сиромашан фонд из кога се дотирају установе већ оформљене, чије постојање је са културног и друштвеног аспекта оправдано, што се не би могло рећи за Музеј наивне уметности „Илијанум”.“ (Записник са четврте седнице Стручног већа Галерије Матице српске одржане 25.4.1972. године).

On 4th April 1972, the Sid Municipal Community of Culture sent a request to the Secretariat for Education, Science and Culture of SAP Vojvodina to decide whether the newly established museum has all the conditions necessary to perform its basic activities. On that occasion, the Expert Council of the Matica Srpska Gallery held a session on 25th April, at which giving consent for establishing Ilijanum was unanimously refused with the following explanation: “Director of the Matica Srpska Gallery Milivoj Nikolajevic disagrees with the establishment of such a museum, together with other members of the Expert Council, stating that there already are several museums of the kind in Serbia, and he does not find it necessary to establish another one. Perhaps, the collection in question could be formed as a collection or annexe of a museum or gallery from Zagreb or Serbia, so that the obligation to maintain and take further care of these exhibits would pass to them. Namely, in Milivoj Nikolajevic's opinion, the Sava Sumanovic Gallery did not have the conditions for survival, because the Municipality of Sid could not provide material conditions for the maintenance of the building - the rooms were moist, the paintings were cracked and damaged due to constant moving and it would probably be the destiny of the museum whose foundation was planned in a very short time. Then, the Provincial Community of Culture, which already took care of many similar institutions, would be asked for material resources, and in that way, the already poor funds from which the existing institutions were financed, whose existence was justified from the cultural and social aspect, which could not be said of the Museum of Naïve Art Ilijanum, would become even poorer.” (Minutes of the fourth session of the Expert Council of the Matica Srpska Gallery held on 25th April 1972).

Два дана касније, 27. априла, Координациони одбор матичних музеја је одржао расправу у Галерији Матице српске којој су присуствовали Миливој Николајевић, управник Галерије Матице српске, Слободан Санадер, директор Галерије савремене ликовне уметности, Драган Вилотијевић, директор Музеја града Новог Сада и председник Друштва музејских радника, Петар Момировић, кустос Покрајинског завода за заштиту споменика културе (заменеује директора Вукицу Татић), Љиљана Живановић, кустос и председник стручног већа Галерије Матице српске, Јелка Петровић, кустос матичне службе Војвођанског музеја и Лепосава Шелмић, кустос матичне службе Галерије Матице српске. Састанку су присуствовали и Надежда Грозданић, кустос Галерије слика „Сава Шумановић” Шид и Живан Исидоровић, секретар Општинске заједнице културе Шид. Присутни представници Координационог одбора матичних музеја донели су негативан закључак по питању оснивања „Илијанума”.

И поред свих напора Шида везаних за оснивање „Илијанума” овакав став покрајинских структура је онемогућио рад музеја за дужи период.

У јеку борбе Шида за регистрацију „Илијанума” преминуо је Илија Башичевић Босиљ.

Неколико месеци пре тога Илија је ускликнуо новинару *Сремских новина*: „Пишите... „Илијанум” се отвара! О томе сам само маштао, то ми је била животна жеља. Испуњена је, а то је пријатно, лепо, незаборавно...”.

Политика, 15.5.1972
Politika, 15th May 1972

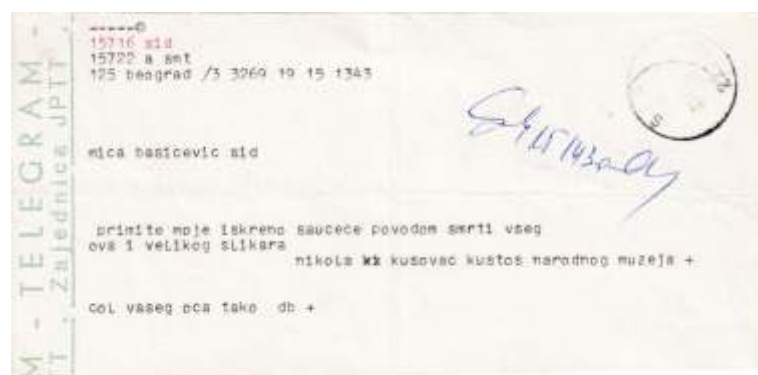
Two days later, on 27th April, the Coordination Board of the central museums held a discussion in the Matica Srpska Gallery, which was attended by Milivoj Nikolajevic, director of the Matica Srpska Gallery, Slobodan Sanader, director of the Gallery of Contemporary Fine Arts, Dragan Vilotijevic, director of the Museum of Novi Sad and the president the Association of Museum Workers, Petar Momirovic, curator of the Provincial Institute for the Protection of Cultural Monuments (on behalf of director Vukica Tatic), Ljiljana Zivanovic, curator and president of the Expert Council of the Matica Srpska Gallery, Jelka Petrovic, curator of the Documentation Department of the Museum of Vojvodina and Leposava Selmic, curator of Documentation Department of the Matica Srpska Gallery. Nadezda Grozdanic, curator of the Gallery of Paintings Sava Sumanovic, Sid and Zivan Isidorovic, secretary of the Municipal Community of Culture, Sid also attended the meeting. The present representatives of the Coordination Board of the central museums brought a negative conclusion regarding the foundation of Ilijanum.

Despite all the efforts of the Sid to found Ilijanum, this attitude of the provincial authorities made the work of the museum impossible for a longer period.

In the midst of the fight of Sid to register Ilijanum, Ilija Basicovic Bosilj died.

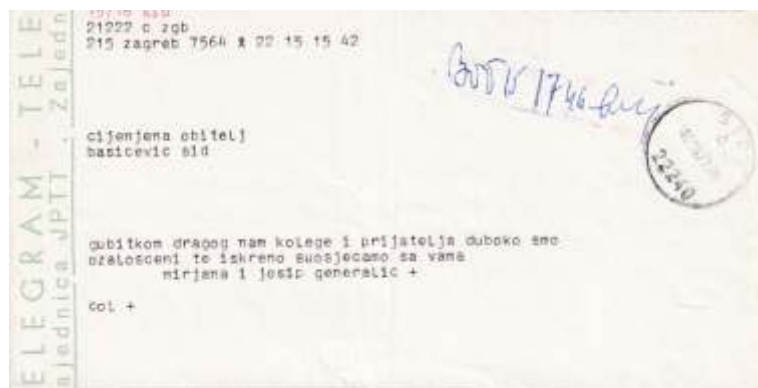
A few months before that, Ilija exclaimed to the journalist of *Sremske novine*: "Write down ... Ilijanum is opening! I was dreaming only about it, it was my life's desire. It is fulfilled, and that is pleasant, beautiful, unforgettable ...".

Телеграми са изјавама саучешћа породици поводом смрти Илије Башичевића Босиља

Telegrams of condolences to the family on the occasion of the death of Ilija Basicovic Bosilj

Телеграми са изјавама саучешћа породици поводом смрти Илије Башичевића Босиља

Telegrams of condolences to the family on the occasion of the death of Ilija Basicovic Bosilj

ИЗЛОЖБЕНА И ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ МУЗЕЈА НАИВНЕ УМЕТНОСТИ „ИЛИЈАНУМ“ ШИД

EXHIBITION AND PUBLISHING ACTIVITY OF THE MUSEUM OF NAÏVE ART - ILIJANUM, ŠID

1970.

- Прва поставка Музеја наивне уметности „Илијанум“ у Шиду.
- Међународни сусрет наивне уметности у Загребу.
- Манифестацији Дујијанца у Суботици.
- *Музеј наивне уметности „Илијанум“*. Каталог сталне поставке. Шид, 1970.

1971.

- „Уметност на тлу Југославије од праисторије до данас“ у Паризу.
- „Наивна уметност Војводине“ у Дому културе у Ковачици.
- „60 дела шесторице наивних: Босиљ, Емерик Фејеш, Пал Хомонаи, Милан Рашић, Милан Станисављевић, Богосав Живковић“ у Музеју савремене уметности Београд.
- Изложба слика Илије Башичевића Босиља у Галерији модерне уметности *Барберини* у Риму
- Изложба слика Ивана Генералића у Шиду.

1972.

- Изложба радова Вивијен Елис из Њу Орлеанса у Шиду.
- Изложба Међурејубличке заједнице културе „Сава“ коју чине Бијељина, Брчко, Сремска Митровица, Шабац, Шид, Вуковар, Жупања, у Брчком.
- III Тријенале наивне уметности у Братислави.
- Изложба наивне уметности у Копенхагену.
- Изложба наивне уметности у Центру за културу Вуковар.
- Ретроспективна изложба слика, графика и цртежа Вангела Наумовског у Београду.
- Ото Бихаљи-Мерин, *Генералић*. Каталог изложбе. Шид, 1972.
- Thomas Grochowiak, *Vivian Ellis*. Katalog izložbe. Šid, 1972.

1973.

- II Међународни сусрети *Наиви '73* у Загребу
- Међународна изложба наивне уметности у Хелсинкију.
- Савремена уметност Војводине у Братислави.
- Наивни уметници света у Ослу.
- Изложба „Петорица наивних сликара Војводине Балан, Јонаш, Хомонаи, Буњевачки, Поповић“ у Шиду.
- Branislava Lazić, *Homonai, Jonaš, Balan, Bunjevački, Popović*. Katalog izložbe. Šid, 1973.
- Branislava Lazić, *Ilijanum 73*. Katalog izložbe. Šid, 1973.

1975.

- „Die Kunst der Naiven – Themen und Beziehungen“ у Минхену
- Изложби у Галерији примитивне умјетности у Загребу.
- Изложба радова Мије Ковачића у Галерији примитивне умјетности у Загребу.

1976.

- Изложби у Галерији примитивне умјетности у Загребу.
- „Наивна уметност Југославије“ у Паризу.
- „Наивна уметност Југославије“ у *Frans Halsmuseum Haarlem* у Холандији.

1977.

- Ретроспективна изложба Матије Скурјенија у Загребу.

1983.

- Ретроспективна изложба сликара наиваца 19. века из збирке Галерије Матице српске у Шиду.

1986.

- Изложба слика Илије Башичевића Босиља у Галерији *Sebastian* у Београду.
- Изложба слика Илије Башичевића Босиља у Галерији *Sebastian* у Дубровнику.

1989.

- Ретроспективна изложба Илије Башичевића Босиља у Новом Саду.

1995.

- Изложба слика Саве Стојкова у Шиду поводом стогодишњице од рођења Илије Башичевића Босиља.

2002.

- Изложба „Свесни и нагонски неопрimitивизам“ у Шиду.

2003.

- Изложба „Ликови пекиншке опере“ у Шиду.
- Изложба на сајму уметности Арт-експо у Новом Саду.

2003.

- Репрезентативна изложба „Наива у Србији“ у Београду.
- Изложба слика наивног сликара Саве Секулића у Шиду.
- Изложба „100 најзначајнијих археолошких открића у 20. веку у Кини“ у Шиду.

2004.

- 3. Међународне тријенале наивне уметности у Братислави.
- Изложба „Ускрс мог детињства“ у Шиду.
- Изложба таписерија рађених по мотивима Илије Башичевића Босиља у Шиду.
- Изложба фотографија „Живот и дело генерала Милана Растислава Штефаника“ у Шиду.

2005.

- Изложба слика Емерика Фејеша у Шиду.
- Изложба слика наиваца из Ковачице: Зузана Халупова, Мартин Јонаш, Михаил Биреш, Јан Вењарски, Ондреј Вењарски, Михаил Поволни, Мартин Палуска, Јан Сокол и Јан Књазовиц у Шиду.

2007.

- Изложба слика Еве Рас и Радомира Стевића Раса у Шиду.
- Репрезентативна изложба „Наивна и маргинална уметност Србије“ у Паризу и Софији.

2008.

- Изложба слика Илије Башичевића Босиља у Уметничком павиљону „Џвијета Зузорић“ у Београду.
- Изложба слика Илије Башичевића Босиља из приватног власништва у Шиду.
- Љубинка Пантић, *Слике Илије Башичевића Босиља из приватног власништва*. Каталог изложбе Шид, 2008.

2009.

- Љубинка Пантић, *Каталог музеја*. Шид, 2009.
- Сања Гаруновић, *Илија - Сликовница за бојање*. Шид, 2009.

2010.

- Љубинка Пантић, *Наши странци*. Каталог изложбе. Шид, 2010.

2011.

- Изложба „Наши странци“ у Шиду. Каталог изложбе *Наши странци*
- Изложба „Илијина Илијада“ у Шиду.
- Изложба руком осликаних торби по мотивима Илије Башичевића Босиља у Шиду.
- Небојша Миленковић, *Илијина Илијада*. Каталог изложбе. Шид, 2011.

2012.

- Изложба „Илија и Библија“ у Шиду.
- Изложба слика и цртежа уметника Александра Божића у Шиду.
- Љубинка Пантић, *Илија и Библија*. Каталог изложбе. Шид, 2012.

2013.

- Изложба „Легати Војвођанских уметника“ на Новосадском сајму.
- Изложба „Outsiders“ у Културном центру Србије у Паризу.
- Изложба „Фантастика Илије Босиља“ у Шиду.
- Љубинка Пантић, *Фантастика Илије Босиља*. Каталог изложбе. Шид, 2013.

2014.

- Репрезентативна изложба слика Илије Башичевића Босиља у Дому војске Србије у Београду.
- Изложба „Илијине птице“ у Шиду.
- Љубинка Пантић, *Илијине птице*. Каталог изложбе. Шид, 2014.

2015.

- Изложба „Уметност у духовном егзилу“ у Дому војске Србије у Београду.
- Изложба „Летећи и звери“ у Шиду.
- Љубинка Пантић, *Летећи и звери*. Каталог изложбе. Шид, 2015.

2016.

- Изложба слика „Мој Илија“ са делима Илије Башичевића Босиља из приватног власништва у Шиду.
- Изложба фотографија „Сећања“ у Шиду.
- Изложба „Гвашеви Илије Босиља“ у Шиду.
- Љубинка Пантић, *Гвашеви Илије Босиља*. Каталог изложбе. Шид, 2016.

2017.

- Ljubinka Pantić, *Pijanum: Museum of naive art*. Šid, 2017.

2018.

- др Војин Башичевић, *Од Илије Чварка до Илије Босиља*. Приредио Радован Сремац. Шид, 2018.

2017-2018.

- Изложба „Турбуленције на Балкану“ у Паризу.

2019.

- Изложба „Нит која нас“ у Шиду.
- Изложба „Интуитивност са маргине“ у Београду.
- Љубинка Пантић, *Каталог музеја (на русинском, словачком и хрватском језику)*. Шид, 2019.
- Радован Сремац, *Нит која нас веже / The bond that keeps us together*. Каталог изложбе. Шид, 2019.

2020.

- dr Ivana Bašičević Antić, *Odbrana umetnika, uvreda čoveka / The defense of the artist and the insulting of a man*. Katalog izložbe. Šid, 2020.

2021.

- Изложба „Одбрана уметника, увреда човека“ у Шиду.
- Изложба „Упознајте фантастични свет Илијанума“ у галерији Српске академије наука и уметности – огранак у Новом Саду.
- Радован Сремац, *Босиљеви краљеви, краљице, јунаци и виле*. Шид, 2021.
- Радован Сремац, *Музеј наивне уметности „Илијанум“ Шид – првих педесет година*. Шид, 2021.

**РАДНИЦИ МУЗЕЈА НАИВНЕ
УМЕТНОСТИ „ИЛИЈАНУМ” ШИД ОД 2002.
ГОДИНЕ**

1. Љубинка Пантић од 01.10.2002. године
2. Татјана Хнатко 1.11.2002-25.9.2008. године
3. Стојан Цвјетковић 1.11.2002-24.4.2008. године
4. Драган Пешти од 16.5.2008. године
5. Лазар Видић 21.9.2009-19.2.2018.
6. Сања Гаруновић од 6.10.2009. године
7. Светлана Славујевић од 2.2.2011. године
8. Љиљана Јаковљевић од 01.12.2015. године
9. Радован Сремац од 01.01.2018. године
10. Андреј Симић 21.4.2018-19.10.2020. године
11. Јова Миљановић од 01.11.2020. године

У истом периоду као замене ноћних чувара радили су: Бранислав Чобановић, Љубомир Познановић, Александар Трбојевић, Александар Божић, Велемир Пантић, Зоран Ковачевић, Горан Пешти.

**EMPLOYEES OF THE MUSEUM OF NAÏVE
ART ILIJANUM SID SINCE 2002**

1. Ljubinka Pantic since 1st October 2002
2. Tatjana Hnatko 1st November 2002 – 25th August 2008
3. Stojan Cvjetkovic 1st November 2002 - 24th April 2008
4. Dragan Pesti since 16th May 2008
5. Lazar Vidic 21st September 2009 – 19th February 2018
6. Sanja Garunovic since 6th October 2009
7. Svetlana Slavujevic since 2nd February 2011
8. Ljiljana Jakovljevic since 1st January 2015
9. Radovan Sremac since 1st January 2018
10. Andrej Simic 21st April 2018 - 19th October 2020
11. Jova Miljanovic since 1st November 2020

In the same period, Branislav Cobanovic, Ljubomir Poznanovic, Aleksandar Trbojevic, Aleksandar Bozic, Velemir Pantic, Zoran Kovacevic, Goran Pesti worked as watchmen replacement.

Колектив Музеја 2021. године. Здесна: Радован Сремац, Љубинка Пантић, Јова Миљановић, Сања Гаруновић, Драган Пешти, Љиљана Јаковљевић, Светлана Славујевић

Museum staff in 2021. From the right: Radovan Sremac, Ljubinka Pantić, Jova Miljanović, Sanja Garunović, Dragan Pešti, Ljiljana Jakovljević, Svetlana Slavujević

Из рецензије

Обележавање институционалних јубилеја је прилика за установе да се осврну иза себе и анализирајући догађаје из прошлости и достигнућа својих претходника сагледају остварене резултате. Озбиљне установе које држе до континуитета деловања и вредновања раније постигнутих остварења неупитно морају да се баве историјом како би боље вредновали своју активност у актуелном тренутку и истовремено квалитетније планирале будућност. На тим основама, као нека врсте биографије установе настала је публикација *Музеј наивне уметности „Илијанум” Шид. Првих педесет година: 1971-2021* аутора Радована Сремца.

...Овако конципирана публикација пружа свеобухватни преглед историјата и делатности музеја, али нас истовремено упознаје са вредностима прикупљене колекције, кроз попис и репродукције уметничког фонда који овај музеј чини јединственим на овим просторима. У преплету приче о дародавцу, згради, историјским и друштвеним приликама настанка и деловања музеја, као и анализи бројних до сада реализованих програма и активности стиче се слика о једној јединственој појави каква је Музеј наивне уметности „Илијанум” Шид.

Др Тијана Палковљевић Бугарски,
музејска саветница
Управница Галерије Матице српске

